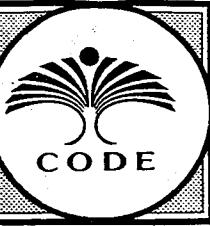

NTULOMA

nimroc Seeginnan, Zuwenkalo san 1994

a sōng : dōcōp cōng 20

Kunnafonisēben ka nesin musow ma

a bē bō kalo saba o kalo saba, musow ka bolofara min bē balikukalan baarada a
Bamako ani Segu balikukalan baarada ka hukumu kōn.

KONAKOW

Kéneya

- * Banaw
- sumaya
- ségelen
- négenebilennin

*Dendumuni :«Moni tigadegema»

Kalan ka di

- Bilaje dugu sigicogo
- nafa jumen b'an ka kanw kalanni na?
- yerekan

Nafasorobaaraw

- Bilaje musow ka nafasorobaaraw
- Guwani musow ka jekabaara

Fasodenpumanya

- Sefawari nagasira
- hakilijagabō don ka nesin hadamaden bugunnikow ma dîne kōn
- kunnafoni, kungo ni ji baarada sariyaw kan

Seko ni dōnko

- poyi
- nsirin
- an ka yele dōcōn
- hakilijagabō

Nebila

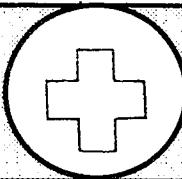
Musow ni sariyaw

K'a ta feburuyekalo la san 1992 ka t'a bila awirilikalo la, malidenw wotera. Usonna jamanasariyasunba kōnōnakow ma, n'olu ye malidenw ka josariyaw n'u ka ketaw ye, politikiko, dugukolotigiyako, furuko, kalanko ni jagoko siratigew la. Walasa ka musow dème u ka o josariyaw n'u ka ketaw sebennen ninnu kōnōkow dōn, Mali musokiirtigelawye jekulu sigisenkan san 1991; o jekulu ye kunnafonidiyōrō daye le Bamako kōn san 1993 la.

Ntuloma sebennijekulu sera o kunnafonidiyōrōla; obenake sababu ye, sariyaw ka seben Ntuloma kōn. Ntuloma kalanbagaw na o sariyaw kalan, k'u ségesége k'u jenseñ muso caman ye. O la josariyaw ni ketaw sebennen bē dōn musow fe; u waleyali bē bō a sira fe. Ni musow ye sariyaw ni ketaw dōn, k'u faamu, u ka netaa bē teliya, jamana yere bē bō nōgo la joona.

O siratige la, an ka kunnafonidisēben nataw kōn, an bēna musow ka sariya ni keta dōw seben min b'a to an balimamuso minnu bē bugudaw la ani dugubaw kōn, bēs ka se ka faamuyali sōro sariya ni keta ninnu kan. O de b'a to jamana ka netaa bē sabati.

Barama Sangare

Banaw

Samiye donto min file nin ye, bana be caya. Samiye dun te cikela banatuma ye, bawo n'i y'a men i be ci ke, i ka kene de. Nka bamananw ko : jantonyerela koro cogo ka ni. An k'an janto an yere la samiyedonda fe. Jantonyerela koro ye ; ankafeerewtigewalasa

an be kisi banaw ma samiye yere kono.

An k'an tanga, k'an kisi banaw ma, o ye k'u don, k'a ta u moggominiecogo la, ka se u kumbencogo ma ani u furakcogo.

Ntuloma sebennijekulu be hamni n'aw ka keneya ye bawo ni keneya te, kalan te, cike te, soro te.

O hamni kono, sebennijekulu sera an balimamuso madamu

sisoko Asanatu Dukure ma, n'ale ye nemogo ye keneya baarada bolofara la Bamako min jesinnenbekunnafonidi ma ; a ka seben ke bana suguyasabakan, minnu ka telin ka soro samiye tuma.

Seben in be sumaya, segelen ni nkorosiyen yelemacogo, u taamasiyen n'u kumbencogo de kan.

Sumaya

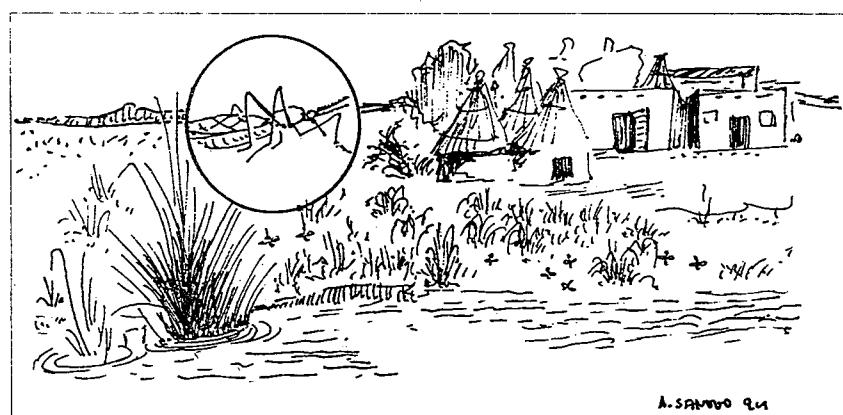
Sumaya ye bana ye min ka ca an ka dugu kono samiye tuma.

Sumaya yelemacogo
Soso musoman de be kesababuyekasumaya bila mogow la. N'a ye sumayato cin, a b'o joli banakisema sama. A be yaala n'o banakis ye. A mana mogo kenebagato min soro ka cin, a be sumaya banakis bila o tigi joli la - tile damado mana teme, sumaya be wuli o tigi fe.

Sosow b'u fan da jisigiycrow la (dalaw, yero berberolenw, ji jelaw, fonsedingew, jingobolisi raw, bu watikolonw, babolokrew). fan be

yelemakko caman ke, ka soro ka ke soso jenama ye. Olu be pan ka boji la, o be ke kojugu ye mogow ma.

- wocce
- kolosa
- jenamini
- dumuninege t'i mine
- jolidogoya be ke ni sumaya ka jugunkosebe

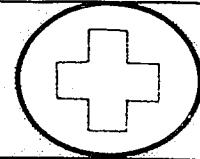

Sumaya taamasiyenw

Sumaya be don ni :

- farigan kettigebali ani yereyereli (nenye be kari i la), ka wosili tugu o la.
- jiminnogoba
- kunkolodimi gelon b'i mine

Sumaya be sekakasara lase musokonoma wma (kono tijje) ani denmisenninw ma (kono). O la, o taamasiyen ni sumaya gansan ta te kelen ye. Nka a bee ye sumaya

kelen in ye. Yorōninkelen den farigantə bə sin ka yereyere, a bə jingo, a te keayerekalama. Məgəw b'o turu da fitiridalakənə dəkunwalimaməgəjugu ka sərə olu si te.

Ni taamasiyen kofəlen ninnuyera dərən den na, a ye taa ni a ye dəgətərəso la, n'o te a be sa.

Sumaya kunbencogo
K'i yere lakana sumaya ma, o ye k'i yere lakana

sosow fələ ma :

- ka sosow cayali bali ni sow n'u laminiw saniyalı ye,
- ka jibolisiraw bə, ji kana jo, ka ke sosow dagayərə ye,
- ka baganlamarayərəw janya sow la,
- ka dingə sen ka buwatikolonw bila u kənə k'u datugu,
- ka sənekeyərəw mabə sow la,
- ka sow n'u laminiw binw

sijə sanga ni waati bəs,
- ka jamanwjeni walima
k'u datugu dingə kənə,
- k'i da sange kərə,
- ka sow lakana ni
teməjansan (giriysi)
keli ye finetiriw (fələwo)
ni daw la,

- ka sosow silatunu ni
sosofaganlanw ponpeli
ye,

- musokənəmaw ni
denmisənninw ka
niwakini ta tuma o tuma
dəgətərə ka ladilikan fe.

Segelen

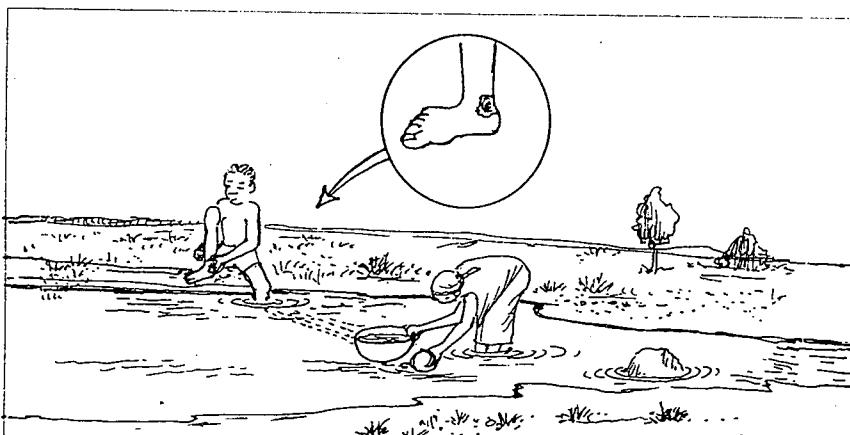
Segelen ye bana ye min
be sərə ji minta fe.

Segelen yelemacogo

Segelen ka telin ka
ye samiyə tuma fe. A bə
sərə kəjiw, dalaw ani
kələnjiw la, bana in ka
ca yorə minnu na.
Yelemacogo naanide bə
bana in na.

1) Ni banabaatə
donna ji la ka ji ta, k'i ko
walima k'a ka joli dimi
mada, banakise n'o ye
ntumu ye, o labanyərə
be ntumumisənninw ba
yirika bila ji kənə.

2) O ntumumisənw
b'u nə ji la jatiginini na,
n'olu ye kəte ni kakow
n'u yəgənnaw ye.
Ntumunin ninnu be caya
o jilafenw kənə, o la, a be
fə ko banakise caman
be kəji in na; o ye kojugu
ye duguməgəw ma.

A. SANOB

3) Segelen bə se ka
yeləma məgə fe k'a
sababu ke jikənəfen ninnu
dunni ye, jikənəfen minnu
ni segelenkise b'u kənə.
N'i ye ji min k'a sərə a ma
sənsən, i be jilafen
segelenkisəma ninnu
kunu.

4) N'u kəni donna
nugu kənə, ntumu minnu
tun be jilafen ninnu kənə,
olu be bə ka don məgə
nugu kənə. U be jensən a
farisogo la, k'a ta kalo
kənəntən (9), fo ka t'a bila
kalo tan ni fila (12) la, u be
kəgə ka kəntumukərəbaw

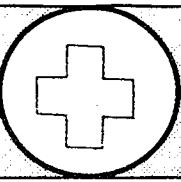
ye.
Owaatikənə, banabaatə
te bana in dən a yere la.
Ntumu ninnu be sərə
senyanfanw de fe. A ka
ca a la, an be funu kələsi
walima dulonida senw
na.

Ni banabaatə donna ji
la, dulonida be ci, o la sa,
ntumu in be fan ba yirika
bila.

A yeləmani be damine
tugun.

Segelen taamasiyenw
Ni ntumumuso labenna
fandakama, abefarikolo
sanfela jini walasa ka

Keneya •••

boda soro. A sirajinito, farikolo jukoro be na ni nejre, dulonida, funun ni joli ye n'olu ye bana in taamasiyen ye.

Gelyaw : banakisewcayalikatelin, tuma dōw la jaŋji be ke segelento dōw sababu ye.

Kunbencogo : Ni segelento nana jita la, kɔ la, an b'a ka jitalan

minε k'ulafawalasaakana a sen jolima don ji la ka banakisew jensen ji kono.

- N'i sigalen don ji la, kana a min k'a soro a ma sensen ni fini jelen ye walima nilontemε ye. Ka ji tobi n'a bora kɔ la.

- ka jissorocogo dabali, i n'a fo pɔnpekɔlɔn, kɔlɔn dalabennen walima ji fosi kana min, ni pɔnpekɔlɔn ni

kɔlɔnji te.

- Ni segelento be mɔgɔ min na, segelento ka kan ka :
- . joli lasaniya
- . furaw k'a la minnu be banakisew faga
- . joli furake kumalasurunya na, a furakeli ye ka ji min, fənjenemə te ji min na jango banakisew be don minnu kono.

Negenebilennin

Negenebilennin ye bana ye min be mɔgɔ minε k'a sababu ke ntumu ye min be soro kɔjiw ni dalajiw la.

Negenebilennin ye suguya fila ye : do be negenesiraw minε, kelen dō be nugudenw minε ; a fila la, min ye ka di o ye negenesiraw ta ye.

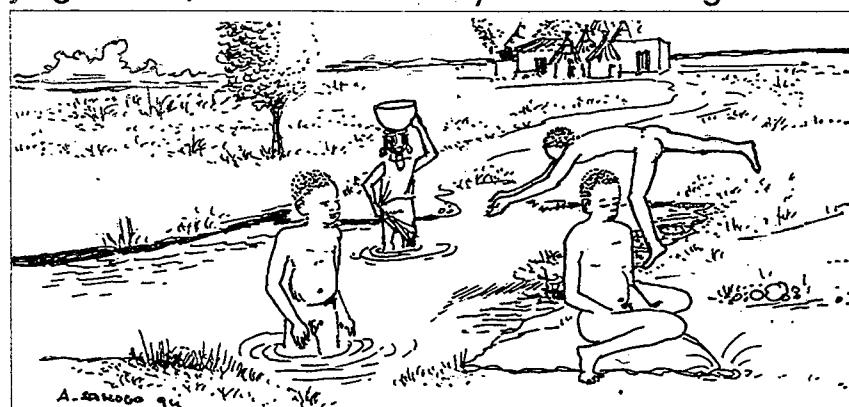
A yelemacogo

Fənjenemə waere i n'a fo kɔtemisennin dō, o de be negenebilennin ntumunin lase hadamadenw ma. A fana be balo kɔjiw ni dalajiw ni bajiw la. Negenebilennintɔ mana negene ke, negenebilennin ntumu fanw be bɔ o fe, ka ke ji la tilefunteni be fan ninnu kɔgo k'u ci, negenebilennin ntumuninw be bɔ u kono, olu fana be kɔtedenninw yɔrɔ nini ka don olu kono ka bonya yen. N'a

bonyana, u be bɔ kɔtew kono, ka ta to ji la. O waati de la u ka jugu kosebe, u mana mɔgɔ o mɔgɔ soro o tuma ji kono, u be don o tigi fari la : (kolilaw, fininɔ gɔkɔlaw, minennɔgɔkolaw n'u nɔgɔnnaw).

- a barakɔrla, n'a kɔ, n'a worofurance b'a dimi, u be girinya

- negeneke be gelya a ma.
- o kɔ, jolikuruw be na negene na. Joli bɔta be caya fana fo negenebilennintɔ barika be ban. N'a sera o ma, dɔgɔtɔrɔso taa ye wajibi ye walasa dɔgɔtɔrɔ ka

Negenebilennin taamasiyenw

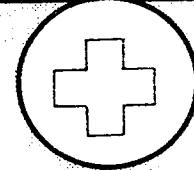
Taamasiyenfɔlɔyejoli ye, joli be ke negene na k'a ne bilen. O sababu de ye bana yere tɔgo ke negenebilennin ye.

Ni bana taara nefe, negenebilennintɔ be ko damado ye :
- a be negene ke ni dimi ye

banakisew segesegə mansin na k'a dɔn ko negenebilennin don.

Kɔlɔlɔw (gelyaw)

Negenebilennin be mɔgɔ minε ka caya denmisenni ya kono. O waati n'a ma furake walima n'a ma furake kojuman, kɔlɔlɔ minnu be bɔ a la, olu ye ninnu

ye:

- joli be tige negeñabararin kono, o be na ni dimi ye mogow negeñeketola, negeñeké be caya, nen dœnnidœnnin be ke negeñe na.
- negeñabararin kono na be geleya fo negeñe te ke dimi ko
- denmisew be fasa

a be na ni denwolobaliyabana ye
Ngenebilennintu negeñe ka na ke jiwa

- ka feere be tige walasa negeñebilennintu negeñe ka na ke jiwa la
- ka feere tige ka katemisenniw silatunu fo ka se jilabinw ma kote b'u dogo minnu koro

- k'a jini mogow fe, u ka na se ji woyobaliw ma, siga kelen don minnu na
 - ka sabara datugulen don minnu be yelen fo genenkalaw la n'i be cike la jimayorow la (maloforow)
 - ka negeñw sen.
- Madamu Sisoko Asanatu
Dukure Bamako

Dendumuni :»Moni tigadegema»

Araba mëkalo tile 12 san 1993, anw muso mugan ni konoñton ka bë dugu mugan ni saba la, kulukoro mara la, jera ka nɔsinmansinsekereteriwa ka kalan ke k u l u k o r o . M u s o denbatigiw tun ka ca an na kosebe. Laje in senfe, poroze mulen ne mogow n'o ye Madamu Tera Fatumata sise ye, y'an dege dendumuni ña tobicogo lan'o ye:»Moni tigadegema» ye.

1 - A dilannifénw :

- kaba walima (keninge, sajé)
- tigadegé
- kogo
- ntomi walima lenmuru
- sukaro

jiralen kutuba ne saba be suma k'o ke tasa ña kono ji suma na, k'a nóni, ka soro k'a ke daga kono tasuma kan ; ka kogo ña k'a la ; ka ntomi ña k'a la (ni lenmuru don, a be jigin ka bë tasuma kan fôla ka soro

2 - A dilancogo :

I be sajé ani keninge folon k'u je, k'u ko, k'u si, k'u mugu da tile la k'u ja.

Ni mugu jara kosebe ; barama jelen be sigi tasuma kan ka mugu k'a kono, k'a jiran, fo ka mugu ne yelema ña ña - barama were be sigi tasuma kan, ka ji litiri saba (3) ke o kono, n'a wulila, tigadegé kutuba ne fila ni tilan be k'o la, k'a bila a ka tobi miniti tan ni duuru ne gën. N'a tobira kosebe ; mugu

k'o k'a la). A be bila a ka tobi miniti tan ne gën fo ka mugu mo. O kofe ; a be soli k'a ke minen jelen ña kono, ka sukaro ke a la, k'a suma, ka soro k'a di den ma.

3 - Kôlôsili :

- Mugu jiran kun ye walasa a be fegenya, o de yelema ka telin den nugufékateméajiranbali kan.

- ni den ye kalo wolonwula soro, ba sinji doren te fen ne den ka balo la tugun, o kama, an be moniji dilan ka di denw ma. Ni den ka ña ña moniji fegenman be dilan a ye, n'a be korbaya ka ta, an b'a girinya ña ña.

- Ni lenmuru be ke moni na, a be to, fo a ka jigin ka bë tasuma kan, bari tasuma funteni b'ale nafamafénw faga o dun de be ke sababu ye ka den ña ña ka pintaradimi furake.

**Musokura Dunbiya
nɔsinmansin sekereteri
don ka bë Molobala
Kulukoro Mara la.**

Bilaje dugu sigicogo

Sira Bagayogo ye Bilajekaye. A wolola yen, a sigilen be yen. A si be san 30 la, a furulen don Madu samake ma, den duuru (5) b'a bolo.

A ye nafa soro balikukalan na bawo a sera ka seben ci ntuloma ma, seben min bena ke sababu ye ka Bilaje dugu sigiyoro n'a sigicogo ani Bilaje musow ka jekabaara jense Ntulomakalanbagawbee ye.

Bilaje Dugu

Bilaje ye Welesebugu kubeda dugu do ye. A ni Welesebugu ce ye kilometere 13 ye. ni b'a fe ka b' Welesebugu ka taa Bilaje, i be Buguni sirakelenmine, n'itemena Selenge sirafara la i be se dugu folo min na o ye Zanbugu ye, Bilaje sirafara be o kofe nroon na kinin fe.

Bilaje ni dugu duuru (5) be dan bo : a koren fe Famana, a woroduguyanfan fe Keleya dugu, Jalakoro, a

tilebinyanfan fe Kotula, a kogoduguyanfan fe Misajebugu ni Zanbugu.

Duguinsigira Faraban ani Burema fe, n'olu bora Sunsunkoro, kele do de senfe. Teneko ka misi do donna faraban muso ka sisani kono, o ma ben faraban ma, Faraban ko ka misi feere. Misitigi ni dugumogo tow ko misi te feere. Faraban ko ni misi ma feere k'ale be bo dugu kono. Dugumogew k'a ka

bo. O la, a taara sigiyoro jini famanakaw fe. Olu ye yoro do d'a ma. A ni Burema jera k'o tu tige, u sigiyoro benna bilaba do kerefelama, u ye dugutogo da ko Bilaje.

S a m a k e w , Bagayogow, Sidibew ani kantew de sigira Bilaje. Dugutigi wolonwula (7) sigira Bilaje dugu kunna.

Numeri

Samake

Ferima Layi

Samake

Nakaba

faraban

Samake

Nakaba

Burema

Samake

Numuni Sekolo

Samake

Keniba Jolo

Samake

Zeleba Bukuri samake, ale de be dugu kunna bi. Bilaje mogotogobelenw ye :

- Burema

Samake o tun ye jamanatigi ye

- koniba

Samake o tun ye masakeba ye

- Sekolo

Samake o tun ye masakeba ye

donsowaraba fana tun don

- karamogo

Samake o tun ye donsowaraba ye

- Koniba

Samake o tun ye donsowaraba ye

- Bulonkoro

Samake o fana tun ye donsowaraba ye.

Fosi te Bilaje ben ni kelenya ko. Nin ko fila taamasiyenw ye jekabaara, joggondeme furusira, jekarenaje, hakili falenfalen ani kotojoggontala.

Benbaliya te mogo ni joggon ce, kele koro te mogonijoggon ce, diineko kele te mogo ni joggon ce, fosi te Bilaje ni ben te.

Gelyadew be Bilaje : jiko, baarakeminenko, jossimansin, banaw furakeliko, nakosinsanko. Bilaje b'a fe ka

Kalan Ka di • • •

balikukalanko sabati
dugu kono ani ka keneya
sinsin san fila jinan ko,
an b'a fe fana
nsususumansinko ka

jenabé, walasa
sokonobaaraw ka nogguya
musow ka se k'u cew n'u
denw tópoto, ka duw jiidi.
U b'a fe dugu ka kólon

caman cros ani
negesisan. Wa nin bëe be
soré ben ni kelenya ni
kotoñogontalasiratigela.
Sira Bagayoko Bilaje

Nafa jumen b'an ka kanw kalanni na ?

- kalanbaliya ye dibi ye
- fosi te kalan bo. Ni senekela kalanna, a be foro senecogo dón, a be minennafamawsugandi forobaara la ; nogg doncogo dannifénw koro, sannifeere kecogo numan, ka nafa soré a la, a b'i joyoré fa nin bëe la.

Ni muso kalanna, o nafa te ban dukono, bawo denw ladonni, u keneya, nin bëe be muso de kan.

An ka kalan an ka kanw na, o be ke sababu ye an ka faamuyali soré kocaman na.

Nteriw, kalan de be mone bø mögo la
kalan de be soré yiriwa
o de be jamana taa ne.

Salifu Samake
dugumakalan minisiri
ka korsigi
Bamako

Yerékalan

B a m a n a n k a n
siginidenw ye 27 ye.
Siginiden ninnu ye suguya
fila ye :

dafalenw ni dafataw.
Siginiden dafalenw ye 7
(wolonwula) ye, u file :
a, e, ε, i, o, ɔ, u
Siginiden dafataw ye 20
(mugan) ye, u file :
b, c, d, f, g, h, j, k, l, m, n, ñ,
ŋ, p, r, s, t, w, y, z.

1 - Siginiden dafalenw
a) siginiden dafalen
wolonwula (7) kelen kelen
bëe be se ka fo ka sama, o
la sëbennina, a kelen kelen
be sëben siye 2 ka tugu
noggona :

aa, ee, εε, ii, oo, ɔɔ, uu
O siginiden ninnu be wele
ko dafalen samanenw u
misaliw file:

aa = baara

daamu

ee = feere seere

εε = feene heere

ii = kiime jiidi

oo = kooro boolo

ɔɔ = kɔri tɔrɔ

uu = duuru tuubi

b) siginiden dafalen
wolonwula (7) kelen-kelen
bëe be se ka fo nun na, o la,
sëbenni na «n» be sëben a
kelen kelen kofe (kini fe)

U file : an en εn in on ɔn
un

O siginiden ninnu be wele
ko nunnadafalenw

U file :

an	= kan, dan
en	= den, sen
εn	= cencen, ben
in	= sin, jin
on	= kon, kolon
ɔn	= dɔn , gongon
un	= dunun , kurun

. 2 Siginiden dafataw :
Siginiden dafata dɔw be
fo nun na ; o la sëbenni
na, «n» be bila u jefé
(numanfe).

U file : nb, nc, nf, ng,
nk, np, ns, nt, nz

O siginiden ninnu be wele
ko nunnadafalenw. U
misaliw file :

nb	= nbuuru, nbeda
nc	= ncogn, ncɔrn
nf	= n f i y e , nfirinfirinnin
ng	= Ngolo, ngɔnɔ
nk	= nkalon, nkɛerɛn
np	= n p o g o t i g i , npegu
ns	= nsana, nsiirin
nt	= nten, ntola
nz	= n z a n i , nzankolon

Ntuloma Sëbennijekulu

Nafasorobaara • • •

Bilaje musow ka nafasorobaaraw

Samiye fe, dəgəkun o dəgəkun musow be minen kelen sigi k'o fa sikolo la, k'o ke forobadinge kono. Ni tilema bora u be o laja k'a tila musow ni jəgən ce, u b'a si ka ke situlu ye. An be tulu in feere k'a wari bila kesu kono. An be je ka segekata suma, an be tulu fana suma muso kelen kelen bee fe, musokorobaw be o geren k'a ke safune ye k'a feere k'a wari bila kesu kono. Nin baaraw de ye Bilaje musow ka jekabaaraw ye. u be nafa soro minnu na ; Poroze «porotelo»

(DNAS/GTZ) de kera sababu ye ka kalan don dugu kono, ka muso dəw kalan. An hakili la, san fila ninan k'o, dugu musow bee be kalan. Nsana də ko n'i ye muso kelen kalan, i ye du kalan, i ye dugu kalan, i ye jamana bee kalan. Musokalan nafa te fo ka

ban bawo jamana sinsinbere ye muso de ye. Bi bi in na, Bilaje musow be sebeni baara caman ke, o sababu bora poroze in ka cessiri la dugu kono.

Sira Bagayoko
ka bo Bilaje

Guwanimusow ka jekabaara

Guwani musow be je ka baara sifaya naani ke, u be nafa soro minnu na.

Felo : Tonforow

Uo ni benen de be senet an fe. N'an ye jo gosi, an b'a mara mangasan kono fo adaka geleya, an be soro k'a feere k'a wari bila an ka kesu kono. Benen fana be senet k'a feere k'a wari mara.

Filanen : O ye tonkolotomoni ye :

An be je ka kolo ja dibi la, k'a woro, k'a fara bo a la, k'a tila jəgən ce. Bee b'i ta susu, k'a tulu bo, ka taa a di musokuntigi ma. U be ke tulufilenw ye k'u bila mangasan kono. N'olu feerela, o wari be

bila kesu kono.

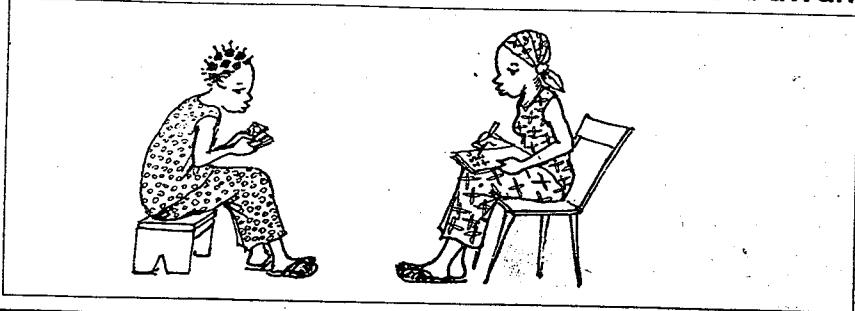
Sabanan : nakosene : A nafa ka ca. Anw ka nakofenwy : jaba, tamati, melon, kankon, oborizini (tubabungoy) salati, foronto.

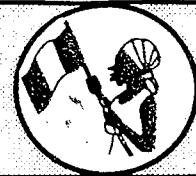
Nakosene fisayaraanwma kosebe. Tilema ni samiye te anw ka nabuluko la. An be do k'an ka na na k'o duuru kosebe k'o dun, ka taa a to feere sugulak'o je mine, k'a bila kesu kono. Nka jikogeleya de b'anw

kan bi kosebe kolen fila de b'an ka dugu kono, nka ji jenama si t'u la. Naaninan : Safunedilan Mariyamu Sanogo y'anw dege safunedilan na, ka tila k'a dilanminenw d'an ma.

Musow b'u mago don kosebe nin baaraketa naani ninnu de la dugu kono, u bee n'u wari mara kesu don, a bee n'a tigi don. Seben be kesu in kelen kelen bee la.

Salimata tarawele
ka bo Guwani

Sefawari nagasirā

Wari ye baarakeminen ye, mīn fanga bonyali n'a dōgoyali bē se ka jamana sōrō yiriwa walima k'a nagasi. Wari fanga bē yelemayelema misenw ke k'a sababu bō a ni wari wrew ka sigijōgonyala. Malikōn, sefawaride ye anka wari ye. Sefawari in barika dulonnen bē faransi wari barika la, o kōrō ye ko ni faransijamanay'apinika dō bō sefawari barika la, a se b'a ye sabula ale de b'a garanti-kumalasurunya la, anw ka jamana sōrō nijuru bē faransi de bolo. Peresidan Modibo Keyita tile la, Mali tun y'a yere

ka wari labō, k'a tēgōda Maliwari, k'a barika garanti jamana ka sōrō fe. O tun ye yēremahorōnya taamasiyēn n'a sinsinbere ye. Nkā bi-bi in na, an ka warikodulonnenbefaransi de la.

Sefawari nagasili kōrō ye mun ye ?

A kōrō ko a fanga binna : mīn tun bē mugan mago jē, o t'o jē bilen fo tanmago. Kōkansanni geleyara, sabula n'i tun bē d.1000 ta ka jamana wrew segere ka sigareti pakati 20 san (misali la), bi-bi in na f'i ka d.2000 don o sigareti pakati 20 na. I b'o feere da kōrō min na, f'i k'o yelema ka tilance fara a

kan yala se bē malidenw ye k'o minēn san e bolo tugunin wa ? N ma da o la, barisa fēn ma fara sōrō kan.

Yala wari nagasili bē se ka kē sababu ye ka dō fara togodaw baaraw nafa kan wa ?

- āwā, a bē belebele fara togodaw ka sōrō kan.

- cogo di, o bē kē ?

Bamananw ko, n'i y'a men n te Sōkōna fe, i jē bē Hawa de la. Ni Hawa sōngō ye dantemē ye, laala i na jēsin Sōkōna ma ; sango a bēs b'i mago jē.

Malidenwkakankajēsin u yēre ka fēn dilannenw ma ; u ka kan k'u yēre ka balofēn w ni sēnēfēn w san ; olu de da ka nōgōn u nafa bē jamadenw ye, wa jamana ka nafolomugu te labō ka taa kōkan fu la.

Cikēla ni baganmarala ! A' y'aw cēsiri ka sōrō kē, jamana tōw ka na sanni kē an bara !

Karamogo Musa Jaabi

Balikukalan Baarada

Bamako

San 1989, jamana yeremahoronyalenw ka tønba bolofara min nesinnen be hadamaden bugunikow ma n'o ye funuyapu ye (FNUAP) ye zuluyekalo tile 11 sugandi k'a ke hakilijagabø don ye dijø seleke naani bøe kønø ka jesin hadamaden bugunikow ma. A jirala pininkelaw fe, ko hadamaden ka ca dijø kønø. Bi bi in na hadamaden ye miliyari 5 ani miliyon keme 7 ye wa tile o tile mogø 225.000 be fara a kan. Geleya

Zuluyekalo tile 11 san 1994 : hakilijagabø don ka jesin hadamaden bugunikow ma dijø kønø

caman sababu bølen be hadamaden cayali la i n'a fo :

- senekeyorow døgøyali ;
- sigiyorø n'a lamini tijøni
- kalan ni baara sørøbaliya bøe fe O tuma, «FNUAP» y'a jini jamana bøe fe, san o san Zuluyekalo tile 11 bøe k'a laje ka lajew ke, ka jaw bo ka sebenw dilan walasa ka kunnafoniw jenseñ hadamaden buguniko kan.

A jirala ko hadamaden buguniko geleyaw te nøgøya fo sinsinni ka ke bangekølosili

kan.

mali kønø bangekølosili ye, ka furance jan don denw ni nøgon ce walasa : do ka bø denmisensaya ni denbasaya la, duw kønø balo ka se ka bøe labø, bøe ka se ka ferebo. Kalanko la, denmisen ceman ni musoman bøe ka se ka don lakøli la, baliku ceman ni musoman bøe ka se ka kalan. n'olu kera, keneya be sabati, sigiyorøn'alamini be lakana, sørø be yiriwa jamana kønø.

Ntuloma sebennijekulu

de be tasumadon na kungo kønø

- forow man kan ka bin yøro bøe la

- monicogo de be bajiw la.

O hakilina de la kabini tubabuw tile, ji ni kungo baarada ye kungo kønøna yøro døw kønø, walasa k'olu jiriw tanga tasumadonwanijiritigew ma.

O yøro kønnen kørow de ye jamana jirituw ye bibi in na.

Misali: anwb'olu de wele ko «fore kilasew».

Donsoya : Føløfølø Mali kungosogow tun ka ca, u

Kunnafoni, ji ni kungo baarada sariyaw kan

Jamanaden døwtun hakilinanta ye ko : kungokønøfønwyé Alade ta ye, k'u te ban.

Kabinisan 1973, jabamin kera, ani mogøw cayara dijø kønø, faamuyali kera k'o ye kuma køro ye, nka tijø køro te. Misali la : Malikønøsisan, nimusow be taa døgø jini u be yøro jan taama kungo kønø, sanni u ka døgø sørø, døw yere be jiribolo kønew tige k'u bila ka ja. Kabini tuma jan kølosili kera ko jiri

caman be jamana min na:

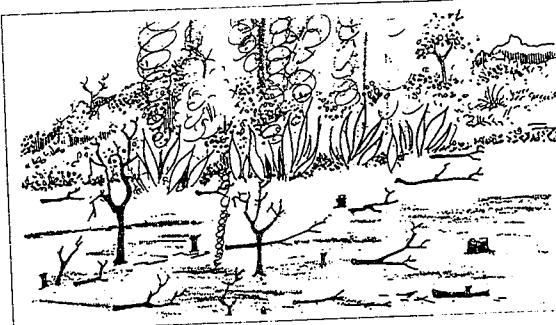
- O jamana sanji ka ca - a dugukolo ye senekeyorø juman ye.
- fijn kolon te ci yen - sojøjiriw sørø ka di, kuma te tobilikedøgø ma. O sababu la kabini lawale la, ji ni kungo lakanani baarada ka kewale tun ye nin laadilikanw ye :
- jiriw ka tige ni hakili ye
- kungosogow ka faga ni hakili ye
- tuma kerønkerønnen

Fasodennumanya

• • •

suguya fana tun ka ca. kabini donsosariya batobali cayara, ani donso minnu te donsojekulu la, olu ka kewalew faralen ja kan jamana kungosogow dögoyara. O hakilina na, kungosogo döw lakanani kama, jamana ye sogofaga kon kungobolo döw la.

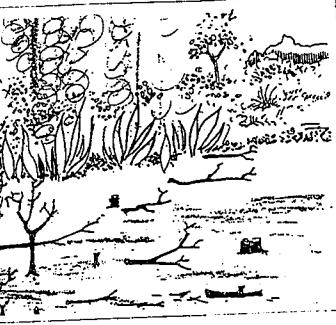
Tasumadon
Kungo
tasumadon

Misali la: bawule konoona, an be olu de wele ko «Pariki» o bëe temenén kó, san 1993 sariya kura tara min be sogofaga yere kon malijamana bëe kono, k'o sababu ke ko jamana kungosogow dögoyara.

Kolosili kera k'o walew sima donsosariya sabatili bali u ka tijeniu na, barisa, a yera k'o sariyaw kera kungosogow lakanani min kama, o te ka ke, jamana fana be nafa min soro a ka kungosogow la, a te k'o soro.

A kera fan fila tijeniu ye, o de kosoñ, ji ni kungo baarada ye sariya kura dajira jamana jemögow la walasa donsoya ka dabila Mali kono, hali n'a kera sogomisenninw fagali ye.

kabini ja nana, k'o fara Malidenw caya kán, gerenten donna mönikelaw ni jini kungo baarada ce k'a sababu ke saruya

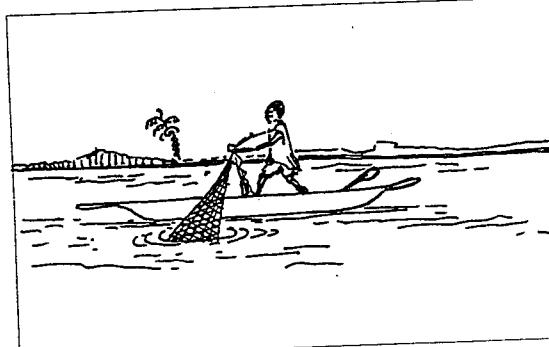
batobaliya, ni takisi da cayali. Mali kono ji ni kungo lakanani sariyaw ye yelemaço caman ke. O yelemani w bëe kera ni hakiliñuman ye walasa ka kungokonöfenw lakanan köruman, k'u tanga mögöw ka tijeniu ma. nka o sariyaw ni mali politiki këcogo o waati la kera sababu ye ka gerenten don ji ni kungo baaradakonömögöw ce. Nlininkelaw y'a jira ko n'i y'aye jini kungo baarada sariyaw ma sira soro o bora sariyaw ninnu t a t u m a cikëbugulamögöw ma nininka u hakilinata la.

O hukumu de kono, Mali jamana y'a jini ji ni kungo baarada fe, a ni kungokonömögöw ka je ka sariyakuraw ta, k'u dajira jamana jemögow la.

Anw be dugawu ke, nin

sariya kuraw minnu tatofile, olu ka ke jamana ni jamanadenwnafafenyé.

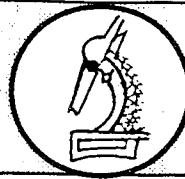
Siliwésiri jalo ka bo ji ni kungo baarada mögöso la bamako

Moni

Fölo Mali kono, jeges tun ka ca bajiw la, mönikelaw tun be soro ke kosebe o tumana, Mankan caman tun te ji ni kungo baarada ni mönikelaw ce.

Seko ni dɔ̄nko

P o y i

S e r e

Ee ! sira sègenna de !
Dɔ̄ b'i ko la, dɔ̄ b'i senfɛ,
I kɔ̄nɔnafalen don,
Cogo te sanba bolo, hali
alamata furasɔ̄ngɔ ;
O t'a bolo jango balo...
O bɛ̄s juguyayɔ̄rɔ ye
sanba ka baarakébaliya
ye

Sira yere tɔ̄rɔlen
serekojugu y'o sababu ye.
Mun de bɛ se ka Sira lafiya
?
kalan de tun bɛ se ka Sira
lafiya.
Ni Sira tun kalanna a tun
bɛ hakili sɔ̄rɔ joona ;
K'a ka sere fura jini kabini
siŋe fɔ̄lo.
Sira ni sègen, Sira ni jani
Mamu Fane

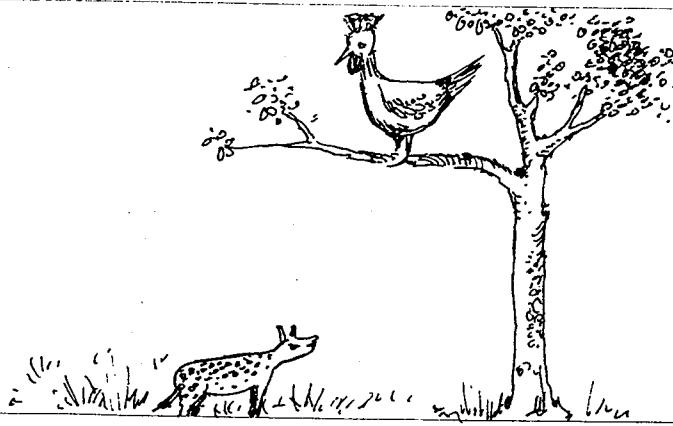
Ee ! sira i ni sègen, i ni
jani...
Denmisènw jananen,
balokojuguyay'osababu
ye,

Balikukalan karamɔgɔ
Sènèyiriwa baara
bolodalen
na (PNVA) Mɔt i

Nsirin

Nin kera surukuba ni
donnonkɔ̄rɔnin ye.

Don dɔ̄ la, surukuba taara
donnonkɔ̄rɔnin sɔ̄rɔ
dumuni na fajiridafɛ,

donnonkɔ̄rɔnin bolila k'i
pan ka yelen jiri dɔ kan.

Surukuba ko :»donnonkɔ̄rɔnin, i ka
mɔgɔ bɛ̄s sara k'a to i
kelen ye Dijɛ kɔ̄nɔ, i tɛ
jigin ne k'i dun.

- donnonkɔ̄rɔnin ko
:»ne tɛ jigin»

- surukuba ko :
«jigin sa n k'i dun, bari i
jigilamɔgɔ bɛ̄s sara,
i tora i kelen na»

Donnonkɔ̄rɔnin jiginna.

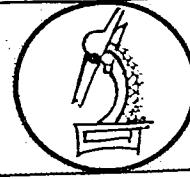
- Surukuba ko
:»Munna a folen k'i
jigilamɔgɔ bɛ̄s sara, i
jiginna ?»

- Donnonkɔ̄rɔnin ko
:»n jiginna, bari, jigi de
ka fisa fen bɛ̄s ye». Surukuba ma sɔ̄n ka
donnonkɔ̄rɔnin dun
bilen»

- a ko :»
donnonkɔ̄rɔnin, ne fana
y'i ke n jigi ye».

- donnonkɔ̄rɔnin ko
:» i ni ce o
hakilijumanyala, nka i
k'i hakilito, n'i ye ne
kasikan mɛn k'i to yɔ̄rɔ
min na, i ka boli k' i
taayɔ̄rɔ magɛn bari o
kɔ̄rɔ ye ko dugu jɛra». «jigi ka fisa ni fa ye»
«N y'a ta yɔ̄rɔ min !
N y'a bila yen !.

Mariyamu Dunbiya
Musowka
balikukalankaramɔgɔ
ka bɔ̄ Dalaba Ofisi-
Selenge

An ka yεlε nūccab

Nin kera fatoké fila ye
Fatoké fɔlo ye waliden ta
ka yelen n'a ye bili sanfε
k'ab'a fili ka jigin duguma
:Mögow kuléla fan bεe fe
: ee ! a bε na waliden fili
ka jigin.
Ni mögɔ min k'a bε yelen
ançfe, ab'afo:n'i yelenna
n b'a fili ka jigin duguma.
o tigi bε boli ka jigin.
Fatoké were nana a soro
o la, o ko : mun de kera
yan ?
Mögow ko :» fatoké de ye
waliden ta ka yelen n'a
ye bili sanfε k'a b'a fili

duguma». Fatoké filanjan
ko :»lamu bε jøn bolo». Dø
ko :»lamu bε ne bolo». A
ko :» a di yan».

Fatoké filanjan ko fɔlo ma
:»n'i ma jigin sisán n bε so
ju tige n'i ye». Den bε fato
min bolo, o ko :» ka n'a ju
tige, n file ka jigin, n file ka
jigin.

Fatoké bolila ka jigin ni
waliden ye, ka n'a bila.

Bintu Danbele
balikukalan karamögɔ
seneyiriwa
baara bolodalen na
(PNVA) Möti

Hakilijagabɔ

Cε saba, crœcwa emögɔn.
U taato bε yelen
nögɔn emögɔn in bεe kan
; nka n'u taara
se jefε, jögɔn emögɔn
in bε yelen cε saba
in kan.

O ye jumen ye ?

Jaabi

Jögɔn emögɔn in ye cε
saba in sennasabara
woɔrɔ de ye, n'u bε taa,
ubεtaama sabarawkan,
n'u sera batigeyɔrɔ la, u
bε sabara ninnu bε k'a
mine u bolo.

Sanburu Sise
Bakilukalan karamögɔ
Sofara.

NTULOMA

CGCMJUNSENJ : Wande Sumare
SEBENNINJCGO : Ayisata Jara Dunbuya
SEBENNIJEKULU Kajatu Jalo,
Daramani Tarawele Awa Jara Sanogɔ Ayisata
Jara Dunbuya Mariyamu Tarawele Tata Kone
nangi, Zan Jara, Wande Sumare, Musa Jaabi,
Barama Sangare
JAWKEBAGA : Amadu Sanogɔ
LABENBAGAW : Musa Jaabi, Zizeli Kone
SEBEN CAYABAGA : Nuhun JAKITE
SEBEN DILANYORɔ : Balikukaan Baarada
LASIGISO : Balikukalan Baarada BP 62 Bamako
Tel. 22 41 62 hake bolein : 1000

a' ye ntuloma
deme!
a' ye ntuloma
kalan!

NTULOMA

.....

Siramin, kasaraba a' y'aw janto

Mekalo tile 31, san 1994

Siraminbaliya don kerenkerennen dijé
seleke naani kono

Jininiklaw y'a jira ko siramin be kasara caman lase hadamaden ma :
Siraminbagaw n'u kerefemogow.

O de la, jamana yermahoronyalenw ka tonba bolofara min jesinnen don
hadamadenw ka kenyea sabatili ma, o ye mekalo tile 31 sugandi ko san o san
o ka ke siraminbaliya don kerenkerennen ye dije fan tan ni naani bee kono. o don
a jinen don, sira ka kasaraw ka jefo mogow ye, wa sira yere sifaya si kana min
o don.

Kenyea baarada bolofara min jesinnen
be kunnafonidi ma bamakó.

negejurukésu : 1218
negejuru : 22-54-93